

A BUDAPESTI EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM FÖLDRAJZI INTÉZETÉNEK CSEHSZLOVÁKIAI TANULMÁNYÚTJA

A Csehszlovák Népköztársasággal kötött kultúregyezmény keretében a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Földrajzi Intézetének héttagú küldöttsége 1954 októberében tanulmányúton volt Csehszlovákiában. A küldöttség vezetői Mendöl Tibor egyetemi tanár és Láng Sándor docens, a többi résztvevő a jól végzett IV. éves hallgatók sorából került ki.

Az utazás első állomása Bratislava volt, ahová október 5-én érkezünk meg. Fogadtatásunkra, a pályaudvaron megjelentek dr. Jaroslav Dosedla asszisztens a Csehszlovák Iskolaügyi Minisztérium képviselőjében, aki a továbbiakban »utimarsalunk« volt és az egész utazás alatt a legnagyobb készséggel állt rendelkezésünkre, továbbá dr. Anton Šima és dr. Michal Lukniš docensek, a bratislavai egyetem Földrajzi Intézetének vezetői, akik ottani tartózkodásunk idején a helybeli, illetve a szlovákiai földrajzi problémákról tájékoztattak bennünket.

A fogadtatás nagyon baráti légkörben folyt le és a bratislavai egyetem Földrajzi Intézetének meglátogatásával folytatódott. Beszélgetéseink során az a vélemény alakult ki, hogy nagyon sok közös, de megoldatlan kérdése van a csehszlovák és a magyar geográfusoknak és nagyon kíváncsiak, hogy a két ország között már régóta hiányzó együttműködés megindulhasson.

Hasonló tapasztalatokat szereztünk utunk további során, amikor a brnoi Masaryk egyetem Földrajzi Intézetét látogattuk meg. Itt dr. Jan Krejčí professzor fogadott, aki brnoi tartózkodásunk alatt kalanzolt bennünket. Megismerkedtünk dr. Frantisek Vitásek professzorral is, a csehszlovák geográfusok doyenjével. Majd további útiprogramunk során, a prágai Károly Egyetem Földrajzi Intézetének meglátogatása alkalmával is megismétlődött a régi közös óhaj a két nemzet közötti tudományos kapcsolatok minél eredményesebb kiépítésére vonatkozólag, amit csehszlovák kollégáink azzal is megtoldottak, hogy Magyarországra azért látogatnának el szívesen, mert itt sok olyan földrajzi vonatkozású különlegesség van, amivel ők nem rendelkeznek. A prágai egyetemen egyébként sok időt töltöttünk el, itt Korčák és Dobersky professzorok fogadtak bennünket.

Valamennyi egyetemen egyébként a legtöbb tudományos dolgozóval megismerkedtünk, így a docensekkel, az adjunktusokkal, a tanársegédekkel, bepillantást nyertünk tudományos munkájukba és munkamódszereikbe is. Elmagyarázták, milyenek náluk a külső munka feltételei és arról is tájékoztattak, hogyan végzik a termelési gyakorlatokat az egyetemen. Megismertük náluk a felsőoktatás, elsősorban természetesen a földrajzoktatás szervezeti kérdéseit is. Földrajzi társaságaink szervezetéről is tájékoztattuk egymást.

Az igazán szívélyes légkörben végzett megbeszéléseink eredményeként sor került különlenyomataink kölcsönös kicserélésére is. Hogy a magyar tudományos eredmények iránt milyen nagy az érdeklődés, azt igazolja az, hogy jól ismerik és úgy látszik, szeretettel is forgatják Társaságunk elnökének, Bulla professzornak Geomorfológiáját, valamint az Általános természeti földrajz I. kötetét. Ezenkívül folyóiratainkban magyarországi szerzők publikációinak ismertetésére is sor kerül, többek között láttam saját tanulmányaim közül is egy-kettőnek az ismertetését. Ezenkívül név szerint is elég jól ismerik a magyar geográfusokat, főleg a Földrajzi Értesítő, a Földrajzi Közlemények és a Hidrológiai Közöny hasábjain keresztül. Különleges jó híre van náluk a magyar karsztmorfológusoknak.

Az előbb elmondottak alapján kíváncsiak, hogy a csehszlovákok és a magyarok közötti tudományos kapcsolatokat a jövőben még erősebben építsük ki és e sorok útján is javasolom az illetékeseknek, hogy az 1955 szeptemberére tervezett magyarországi földrajzi kongresszusra minél nagyobb létszámú csehszlovák delegációt hívjanak meg.

Nagyon kíváncsi persze a hazai geográfusok külföldi utazásának még nagyobb arányú kibővítése is (oktatóké és egyetemistáké egyaránt).

Végül még be kell számolnom arról a 10 napos körutazásról, amelyet többnapos prágai tartózkodásunk után Csehszlovákiában tettünk. Útvonalunk és főbb állomásaink a következők voltak:

Prágából DNY-i irányban a Brdy hegységen át Plzenbe tartottunk, ahol városnézés volt. Majd Stribro érintésével Mariánské Lázně volt a következő állomás. Ezután átkeltünk a Karlovarská vrchovinán és Karlový Varý gyógyforrásait és a várost, valamint gyönyörű környékét tekintettük meg. A továbbiakban az Ohře tektonikus árkában utaztunk lefelé, majd a nyugatcsehországi barnakőszénmedencéket és iparvidéket tanulmányoztuk. Főbb állomásaink Chomutov, Most és Litvinov voltak. Nagy csodálattal néztük a mosti új külszíni fejtést, amely 100 m mélységet ért el.

Innen K felé haladva Teplice-Sanov fürdőhely érintésével Usti n/L-*ba*, majd Děčínbe utaztunk és itt a Cseh Svájcz lenyűgöző szépségű homokkő formáit néztük meg, a Labe antecedenens völgyoszorásával együtt.

A Labe áttörésétől azután K felé fordultunk és előbb a lužicei homokkőves és bazaltkúpok hegyvidéken haladtunk át, ahol tájképileg sok a mi balatoni bazaltvidékünkre emlékeztető szép forma. Érintettük a skandináv eljegesedés emlékeivel is telehintett Libereci medencét, végül a Krkonoson keltünk át, ÉNy—DK irányban. Majd, Pecből a drótkötélpályán felmentünk a hegység 1603 m-es fő csúcsára, a Šnežnára.

Innen gyalogmenetben haladtunk végig a Krkonose tőzeglápokkal, vagy kőtenyeggel és primitívebb fejlettségű recens-subrecens poligonális tundraképződményekkel fedett tönkfelületén. Az időjárás gyönyörű volt, a formák nagyon élesen látszottak.

Spindlerov Mlynben, a Labe forrásvidékén a hegyvidéki idegenforgalom berendezéseit volt alkalmunk tanulmányozni (180 szálloda), ahol mind a nyári, mind pedig a téli forgalom nagyon erős. Ugyanis az 1250 m-es erdőhatár felett kitűnő síterepek vannak.

További utunkon a Cseh medencét és a Cseh-morva dombvidéket látogattunk meg, Trutnov, Hradec Králové és Světavy érintésével, majd Olomouc környékén a termékeny Haná síkságra vezetett utunk.

Ezután az Oderské hegységet másztuk meg és Opaván, Hradec n/O-on keresztül az ostravai kőszénmedencében utaztunk. Itt a nagyszabású ipari berendezések kötötték le figyelmünket, mint pl. a szénbányák, a régi, vítkovicei és az új, novahutai vas- és acélmű.

Ostrava elhagyása után következett utazásunknak tájképileg talán legszebb szakasza, a Kárpátok. Előbb Česky Tešinen és a Jablunkai hágón át Žilínát érintettük, majd a Vág völgyén haladtunk felfelé. Itt a vadregényes szépségű Strenčnoi és a Lubochnai szoroson haladtunk át, de láthattuk a Csehszlovák Népköztársaság Szlovákiát fejlesztő, programjának hatalmas alkotásait is, többek között az épülő nagy vízierőműveket.

Alacsonyítárai látogatásunk fénypontja a demánovai Szabadság barlang bejárása volt, ahol a földalatti víz romboló és építő tevékenysége a bő csapadék miatt sokkal rohamosabb, mint a mi hazai barlangjainkban. A felszínen pedig, a D'umbier (Gyömbér) alatti morénvidéket jártuk be, az erdőhatár közelében.

A Magas Tátra volt utolsó állomásunk, ezt a lehető legtisztább időben pillantottuk meg, Vážec és Štrba felől jövet. Itt a Štrba tavat és a Mlinica jégkori teknővölgyét jártuk végig. Sajnos, a 2432 m-es Furkóta csúcs megmászása a hirtelen közbejött vihar miatt elmaradt, így utunkat 2030 m magasságban, a Zerge tónál fejeztük be.

Hazautazásunk az Alacsony Tátrán és a Garam völgyén, Banská Bystricán és Šturovon át történt, ahol a budapesti vonatra szálltunk fel.

A több mint 2000 km-es körutazást a prágai egyetem Földrajzi Intézetének saját autóbúszán tettük meg, csehszlovák földrajzszakos hallgatók delegációja társaságában. Ez a közös kirándulás nagyon baráti légkörben folyt le, közösen beszélgettünk meg a szakmai kérdéseket is és útközben, hogy mindkét delegáció jól megértse mondanivalóinkat, Mendöl professzor a gazdasági földrajzi, e sorok írója pedig a természeti földrajzi látivalókról tartott magyar és német nyelvű előadásokat. (Németül ugyanis mindkét delegáció tagjai beszéltek.)

Nagyon hasznos és tanulságos utazásunk befejezése után ezúton sem mulaszt-hatjuk el őszinte köszönetünket tolmácsolni a Csehszlovák Iskolauigyi Minisztériumnak, a magyar Oktatásügyi Minisztériumnak és mindazoknak, akik utazásunk sikere érdekében közreműködtek.

Láng Sándor dr.